

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сант.

Директор А. ЈОВАНОВИЋ

БРОЈ 10 сант.

Бугарски режим у Битољу

— Нечувене патње нашег народа под Бугарима —

На основу досад прикупљених аутентичних података и исказа многих наших ослобођених поданика у могућности смо, да дамо верну слику о страшном и крвавом режиму Бугаро-Немаца за време њихове једанаестомесечне владавине у Битољу. Ми смо и досад у више прилика писали о очајном стању нашег подјармљеног становништва, али сви наши написи били су само бледа и непотпуна слика беде, невоље и терора, којима је наш живаљ био изложен за свога робовања Бугаро-Немаца. Права стварност открила се у свем својем ужасу тек по уласку наших и савезничких трупа у ослобођени Битољ.

Перо није у стању да опише трагичне прилике, у којима је наше кукавно становништво затечено након дугога и тешкога ропства. Људски ум није кадар да у свем обиму схвати невоље и страхоте, које је наш напаћени и измучени живаљ преживео.

Одмах по својем уласку у Битољ, Бугари су завели најкрвавији и најсврелији режим над становништвом, које се у вароши задржало. Сурове бугарске власти приступиле су немилосрдном плачкању становништва, које је продужавано све до краја њихове варварске владавине. Најпре је извршена плачка над имаовином Срба, који беху избегли испред Бугара. Затворене куће су обичене и из њих је покупљено све до последње ситнице и пренето у Софију. Задржано је само оно што је тим варварима било потребно у Битољу. Народу је саопштена дивљачка наредба; ако ко има поверених ствари на чување, да их одмах преда властима, иначе ће бити најсврелије

кажњен. Појмљиво је, да се становништво морало повинovati овој наказној наредби.

За тим је отворена хајка на имаовину богатих и имућнијих људи у Битољу. Најугледније зграде реквириране су за војна надлештва или станове бугарских и немачких официра. Укућани су из њих немилостиви избачени на улицу, а силом наметнути домаћини бежећи из Битоља нису пропустили, да са собом понесу све ствари од вредности. Страшна пустош затечена је у Битољу. Станови, обилато и раскошно снабдевени нађени су потпуно празни са поломљеним вратима, полупаним прозорима и погорелом дрвенаријом. Од богатог намештаја у хотел «Босни» остале су само три лампе, два огледала, у башти једна позоришна завеса и неколико кипова бугарско-немачких «хероја», које непријатељ није имао времена да евакуише. Покушаји, да се нека ствар прикрије или задржи кажњавани су на варварски начин великом новчаном глобом или тешким затвором. Зато се на опирање није могло ни помишљати.

Затим је настало реквирирање животних намирница. Оно је извршено најпре у Битољу. Покуљено је све до последњих средстава, неопходних за живот становништву. По свима дућанима и кућама извршен је ради тога исцрпан претрес. Напоредо с тиме, бугарске власти размилеле су се по околним селима и реквирирале сву стоку, као и све животне намирнице. Становништву су на тај начин одузета последња животна средства и оно је било осуђено на формалну глад, која је увећавана сваки даном. Да би

се очајно и огорчено становништво колико тољко умирало, или тачније рећи преварило, обехано му је довођене намирница из Бугарске и бесплатно раздавање. Ради тога су чак и стављене извесне деоне листе, али је све то била само најординарнија превара. Јер за све време крвавог режима бугарског ниједна ока брашна не би подељена изгладнелом становништву, коме је и последњи залагај био од уста отргнут.

Истовремено са тиме, Бугари су предузели гађање, протеривање и интернирање опљачканог становништва. Најпре су интернирани и похапшени сви угледнији људи из Битоља и околине, и то већином спроведени у Бугарску. Све досељене породице из старих крајева Србије протеране су у своја родна места, пошто им је претходно одузета сва имаовина. Број интернираних растао је сваки даном. Само последњих дана, пред евакуацију Битоља Бугари су одвели и интернирали у Бугарској око 800 Битољчана, у коме су броју сви лекари и маса угледних људи, нарочито трговаца. Неколицина је ипак успела да остане купивши своју слободу по цену више хиљада лева. Угледан трговац Цале изјављује, да је се спасао од одвођења плативши суму од 12.000 лева.

Бугарске власти отпочеле су још од првих дана новчаном глобљењу становништва. Ударени су разни насилни прирези, које су становници морали без поговора плаћати. Извршено је на пример принудно купљење прилога за бугарски Црвени Крст. Само у Битољу изнуђено је становништву под фирмом прилога за овај преко 70.000 лева. Кукавни баштовански еснаф приложио је око 12.000 лева. Како сами веле, толико је управо износила

њихова еснафска каса, коју су Бугари целу уљачкали.

Варварски режим бугарски био је довео битолски живаљ у очајан, критичан положај. Страхавита глад, која се, у некад бујну и веселу варош уселила заједно са Бугарима, беснела је све до њихова бегства. Владала је невестоватна оскудица у свима артиклима, који су сиротињи били готово сасвим неприступачни. Једна ока брашна, која је до одласка Срба стајала 0 60 достигла је цену од 6 лева. Ока шећера, ако се уопште могла понекад наћи, стајала је у последње време 20 лева, а гас и зељин, веома ретки, достигли су баснословну цену. Со, као и маса других артикала недостајали су сасвим. Оваква скупоба нагнала је и богатије становништво да гладује а сиротиња, чији је број огромно нарастао скапавала је формално од глади. Помоћи није ни од куд било. Цинички варвари, који беху наш живаљ до голе душе опљачкали, ругали су се демонски његовим патњама и невољама.

Овакве прилике довеле су наш подјармљени живаљ у стање најстрашнијег очајања и беде. Наши кукавни поданици беху се затворили у своје домове, из којих су врло ретко излазили, да би избегли сусрет са својим душманима. То је нарочито дражило окореле бугарске душе. Бугари су осећали, да их становништво мрзи и презире и да их се клони и тим су већи и несноснији притисак вршили на њ. Уваливши га у најужаснију беду, модерни варвари хтели су, ваљда, још да им се оно клања као неким «ослободитељима». Али је наш живаљ упркос терору и притиску успео да одржи своје народно достојанство, своју самосвест и свој понос и да очува велико презирање, које је од вајкада имао за ове бал-

канске Татаре. То су најзад увидели и сами Бугари, који су се по казивању веродостојних сведока у стању искрености пијанства ратосиљати Македоније и њенога становништва, које — говорили су сами — *нема никакве везе с њима, и које их очевидно мрзи из дубине душе.*

Појмљиво је, да је становништво Битоља, после оваквих патњи и невоља дочекало своје ослободиоце, Србе и њихове Савезнике са највећим одушевљењем. Дочек српских трупа био је дирљив и величанствен. Људи, жене и деца засипали су цвећем своје храбре ослободиоце, и падајући пред њих грлили су им ноге и скидали са њих кокарде да би се њима окитили. Битољ је опет слободан. Из њега је истеран грозњији и бездушнији тиранин него што су и сами Турци били. У Битољу се опет лепршају поносно и достојанствено српске тробојке објављујући зору срећне будућности.

Наш намучени живаљ отргнут је из чељуси Бугаро-Татара. Слобода и срећа зацариле су се опет у нашем лепом Битољу. Дани беле, оскудице и стеге неповратно су прошли. Становништву је указана прва помоћ. Обилате количине потребних средстава за живот притичу свакодневно у Битољ и раздају се становништву које их прима благосиљајући сузама радосницама своје ослободиоце. Варош је опет оживела. Стари живот је отпочео свој нормални ток. Становништво је изашло из својих домова, улпце су добиле неглашну живост. Мир и срећа повратиле су се у до скорог пусту и утучену варош, заједно са Србима — ослободиоцима, који су намученом народу донели тако жељену слободу, срећу и спокојство.

ФЕЉТОН

УСПОМЕНА

На пуковника Воју Ст. Павловића

— Један недржан говор —

Црна и несретна судбина све већма је окомљена над бедним остатком нашега херојског народа. Црна и неумитна, — јуче нас је скупела око мртвог тела племенитог човека; узоритог сина дивних родитеља; нежног супруга и брата; херојског команданта; правичног и идеалног старешине. Скупила нас је да својим болом олакшамо болу његове породице; скупила нас је на последњи и најтрагичнији расстанак с омиљеним пуковником Војом.

Нема срца које запитало не би када увео види један ритер-

ски и витешки живот; када види мртво у хладном ковчегу положено и у земљу затрпано тело љубљеног пуковника Воје —

Сећам се његовог првог доласка у пуку. То беше време најживљег реорганизовања српске армије. Чим смо чули да нам он долази за команданта пошди смо по пријатељима и познаницима ради информација о новом команданту. Јер, најзад, шта би нас друго тада могло интересовати, — до наш нови командант и старешина.

И, како је се који враћао, до-

носво је најлепше гласе и похвале; једнодушно мишљење свију и свакога било је: Ужичани до бише најбољег команданта.

Убрзо по његовом доласку на чело пука, наступио је у пуку интензиван рад; убрзо даде нам се прилика, да и лично осетимо витешку душу и енергичну руку свога новог команданта.

За невероватно кратко време успео је, да се само њему својственем умешношћу, постави сваког на своје место, да га упуту на искрен и савестан рад; да створи такав идеалан међусобни однос у пуку, да нас је живот у пуку и са њим подсећао у многом на живот наших лепо уређених старих задруга у добу цветаности истих, у којој нам је он био старешина, кога смо обожавали и чију вољу и жељу особи-

то смо респектирвали и безусловно испуњавали.

И, тек тада, након толико годшњег војничког и ратничког живота, осетисмо и видесмо: шта је у стању да учини командант и старешина у животу јединице у којој је; осетисмо, радовасмо се и надасмо се. — — —

Завршисмо рад на обуци и потпуно спремни, орни и одушевљени вођени таквим својим командантом кренусмо на гранични фронт где добисмо свој сектор.

Достле је његов рад имао чисто васпитни значај; унео је сву своју отмену душу и племенито срце у тај посао; посветио је се целим својим бићем на то: да нас спреми за догађаје који су убрзо наступили.

Од тада, пак, настаје време његовог напорног и мучног рада

као команданта-вође, коме су поверени толики животи и с којима он треба да груне на јако замандале вратнице своје Отаџбине. — — —

Налазећи се пред лукавим и подлим противником, који је већ почео да продире у Грчку Македонију, а примивши положаје раније не припремане; — легао је сав да утврди и припреми исте за одбрану. Дано-ноћно јурио је од батаљона до батаљона и издавао потребна наређења; погрешно урађено поправљао је, — тако, да га је мучки противников напад 4. августа, — затекао с пуком потпуно спремног.

Непријатељ је разбијеног чела и ранавих груди одбачен храбрим пуком Воје Поповића, — тако, да је се о челичном отпору ужичког пука, о његовом херој-

Политичке вести

Атина. — «Кери» јавља да је Гвјен посетитио г. Замиса са којим је разговарао један и по час. Француски је посланик затим посетитио г. Зографоса, бившег министра спољних послова.

Г. Гијмен је сондирао мишљење г. Замиса и Зографоса по питању о образовању новог кабинета.

Г. Зографос је био примљен у аудијенцију код краља.

Посета је на разне начине коментарисана.

Атина. — Холандски посланик Јонкер де Стер, протектор бугарских и турских интереса у Грчкој посетитио је јуче Залокас тоса, министра спољних послова.

Грчка штампа

«Фос» Краљ Константин био би доследнији према себи и својој политици кад би на крунске савете, место бивших првих министара, звао посланике бугарског, турског, немачког и аустројског, те да се с њима савестује.

Чим је краљевина Грчка постала филијала централних царевина, Круна не може имати друге политичке саветнике ван дипломатских представника тих царевина. Г. г. бивши председници министарстава били су донекле потребни да заступају посланике централне посланике под грчком фирмом, ради обмане грчког народа. Ала од приличног времена њихова се улога била ограничила на улогу слуга који без изговора врше наредбе својих господара; јер данас нема никога који не би знао да грчком политиком управља једино краљ Константин, према наредби краљице Софије, према заповестима које долазе из Берлина, и према сплеткама поштемних субјеката који опкољавају краљеву кућу.

Иаговори немају више никакав разлог за постојање. Јер је доцкан, много доцкан да се помоћу њих спасу краљ и његов престо, а обмана народна не може да иде дубље него што су је дотерали насиље терористичко и корупција помоћу страног новца.

Знају сви Грци, и они који се храбро боре, верни до самопожртвовања народној солидарности и идеалу своје отаџбине, и који су се одрекли свих световних и божанских, и који

свим силама раде да доврше пронаст расе својих отаца и своје браће, да је политика чији је шеф краљ а извршиоци вође старих партија једно беспримерно издајство у историји.

Знају сви Грци да је Грчка продана Немачкој и Бугарској као вакуф без господара да би се задовољило отровано уображење једног човека, који није ништа допринео овом високом стварању једног народа, за чију су слободу лили своју крв покољења за покољењима.

Знамо да је Краљ Константин погазио савез са Србијом на најподлији начин, онда и зато што је видео да ће ово гажење донети пронаст Грчке и наду на победу Бугарске; али да неће никад изневерити савез са Немачком, јер се не боји више да ће ништа изгубити, пошто се на престолу одржава само помоћу насиља а мисли да сваког тренутка може добити опроштај живота; а цела

Грчка са њеним идеалима, њеним сновима, њеним наслеђем, не вреди за њега и његову жену које је достојан нити један квадратни метар германске земље.

Стога од Краља Константина не тражимо ни патриотизам, ни његово кајање, нити признање злочинства. Тражимо само његову разоружаност, скидање с њега сваке силе, да би се тако Стара Грчка ослободила једног страног деспотизма, и да би тако народ могао продужити пут свога позива, уједињен и снажан у борби, као у свима епохама своје историје.

И унуткујемо у својој души свету дужност и жељу за осветом, јер трзање отаџбине коју кољу тражи сада жестоку храбрости и борбе, и јер ће увек бити времена да потражимо рачун од свих оних који су вршили злочинства противу народа. — (Дословно из броја 901) —

Пол-Луј

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Са солунског фронта

— Француски коминике —

Солун, 13. новембра

У току 12. новембра ситуација непромењена. Грета магла је омела активност артилерије.

Али ипак италијанске су трупе водиле на планинама једну локалну борбу.

Руски коминике

Петроград, 13. новембра

Југо западно од Риге наше су извиднице уз садејство артилерије, продрле у непријатељске ровове и заробиле војнике.

Северо-источно од Сморгена, после јаког бомбардовања, непријатељ је извршио напад на наше положаје са две чете, али је био одбијен и враћен у своје ровове.

На осталим деловима фронта обично пушкарање.

На румунском фронту у Трансилванији непријатељ је огорчено напао Румуне у долини Олте и потиснуо их јужно од Калименишта и Молдарошти. Код Крајове непријатељ је такође напао Румуне и приморао их је да пређу реку Олтез.

Код Замнице немачке су трупе прешле на леву обалу Дунава.

Покушаји непријатеља да напада наше претходне јединице у Добруци заустављени су нашом ватром.

Енглески коминике

Лондон, 13. новембра.

Непријатељска је артилерија бомбардовала наше линије јужно од Анкра и у близини Хохендолерна.

Наша тешка артилерија тукла је разне важне непријатељске положаје. Рђаво време и даље траје. И поред рђавог времена наша је авијатика, уз кооперацију артилерије вршила извиђања. Један је аероплан нестало.

Британски адмиралитет јавља да су ноћу између 10 и 11 новембра немачки покушали да се приближе с јужне стране Енглеској. Али пошто су били прихваћени, непријатељ је у маха брзо отворио ватру и после побегао.

Једна је граната погодила једну енглеску лађу у њен горњи део. Жртва није било.

Гранате су пале у близини отворене вароши Рамсгата.

Румунски коминике

Букурешт, 13. новембра.

Није било промена на граници западно од Молдавије. На граници северно од Влашке до области Драгославеле слаба арти-

лерјеска борба. У долини Олте непријатељ је у више маха нападао на целом фронту, али је био одбијен. У Олтенији наше су се трупе повукле на леву обалу Олте у области Другази и Слатине.

Јужни фронт. — Дуж Дунава канонада и пушкарање. Непријатељ се је искрцао код Исијаза и код Замнице и северно од ових места његово напредовање је заустављено од наших трупа. У Добруци ситуација је непромењена.

Француски коминике

Париз, 13. новембра.

Доста јака активност у области гврђаве Воа. Обачна канонада на осталом фронту.

Авијатика. — У току 11. новембра једна ваздушна енглеска ескадрила бомбардовала је радионице у Далингену у области Саре. Бацила је хиљаду килограма експлозива. Многа су објекти погођени. При повратку енглески су авијатчари оборили један немачки аероплан.

Солунски фронт (задоцниво). Магле и кише успориле су операције 11. новембра. Српске су трупе одбиле један бугарски контра напад у области Груништа источно од Битоља.

Хинденбург шеф аустројске војске

Женева, 13. нов.

Нови аустројски цар на-именоваће Хинденбурга за началника аустројске врховне команде на место Конрада Хецендорфа.

Америка и Немачка

Последице сумаренског рата

Лондон, 13. нов.

Једна депеша „Ворлду“ јавља да ће америчка влада упутити Немачкој ногу у којој ће јој ставити на знање да неће у будуће трпети рушење међународног права. У ноти ће се истаћи да продужење сумаренског рата може по-вући затезност па и прекид односа између Немачке и Америке.

Торпирање «Марине»

је сматрано у Њу-Јорку као највећи акт немачке пиратерије. Међутим на жалост овај злочин није једини.

Дописник „Морнинг Поста“ у Вашингтону пише да је ово ново торпирање произвело дубоку импресију на председника Вилсона. Председник ће званично делати пошто се упозна са немачком версијом по том питању. За се међутим да ће Немачка дати иста извинена као и раније. Ова ће тврдити да је лађа била наоружана и према томе није могла да сматра њу као трговачку лађу. Немачка ће ишта више тврдити да је лађа пуцала на сумарен.

Америчка влада држи да трговачке лађе треба да буду наоружане.

Наживели лађе «Марине» изјавили су да лађа није ни покушавала да напада сумарен. Лађа је торпирана без претходне објаве.

«Дојли Тел-граф» коментаришући последња пиратерска делања сумарена потаче у једном узводном чланку докле може да достигне злочинство торпирајући «Британик». Лист даље каже да једна од највећих ужаса који је Немачка учинила јесте торпирање лађе Цовеног Крста која је била пуна са енглеским ратницима.

Извештај из Србије

Станимир Николић из Каоника, Стеван Илчић и Станимир Панић да се јаве својима, сви су здраво.

Стевана и Љубомира Николиће тражи Милутин деловоја оп. Зивковић, Рудник.

Стеву Николић извештава Зо-ра — Бернићи — да је са децом здраво код Боже; новац је примила. Перка седи у њиховој кући, која је празна. Да јави за Рајка, Томовића, Светислава Јовичића, Обрена Тодоровића и Милвоја Јевтовића. Гојковићева фамилија здраво.

Тиосава и Видосава Николвића из Дрежника тражи Смиљана.

Тихомира Николић кап. тражи Милојко, Пиковраће.

Тому, Милорада, Велимира, Ра-

ском команданту Војв Ст. Павловићу и о страшним непријатељским губитцима причало на све стране. Хваљен је и од великих и од малих; честитали су му и приватно и званично.

И, док су нама малим и сићушним те хвале годиле, — дотле је велика душа неумрлог јунака Воје Ст. Павловића, према свему томе остајала равнодушна. Гајећи дубоко уверење: да смо сви, колико нас год има дужношћу позвани, да за ослобођење своје земље уложимо све своје моћи па и своје животе за њу да положимо, — често би том приликом говорио: «на што хвала људима, који само своје дужности врше!»

Како је била велика душа пуковника Воје Ст. Павловића! Како је високо појимање дужности

код пуковника Воје Ст. Павловића! Колико је велики пуковник Ст. Павловић!

После тако херојског отпора и пошто је задржано надирање непријатеља, — дошло је време наше офанзиве.

Пук Воје Ст. Павловића у друштво осталих добио је за свој објекат чувени „Кајмак-чалан“.

Гледајући га, како на челу нашег пука под кишом пешачких, матрљеских и артиљеријских зрна хита да се дочепа првих падина злогласног «Кајмак-чалан», дивилисмо му се, али и бојалисмо му се. Брига наша за њим из дана у дан а у дугим борбама на «Кајмак-чалану» повећана је, и била је достигла свој врхунац онога дана, када је у једном љутом окршају ударен парчетом гранате у леђа и којом приликом

није хтео напустити пук и из строја повући се. Зато, сматрали смо се примораним лично а и преко пријатеља молити га да нам се боље чува и да на себе обрати већу пажњу.

Несретници! Нисмо ни знали да ћемо га тиме и невољно уверити. Јер, на све то, он нам је с горчином одговорио: „То нећу више да чујем?“...

Његов и његовог храброг пука напори уродили су плодом. Уз садејство осталих «Кајмак-чалан» је пао и гоњење упорног противника настављено је...

И тако, после тромесечне даноноћне борбе у низу осталих дошао је положај, звани «Чуке», који је по своме топографском склопу такав, да представља једну неосвојиму тврђињу. Будући свестан стратегијског значаја ко-

ји тај положај има, ангажовао је све своје личне и свога пука моћи да се положаја дочепа.

И, под невероватно тешким условима (јер је услед одсечних стена и литица муниција и храна дотурала шаторским крилима и на конопцима); са јако прореденим и премореним људством у пуку, — вешто је маневрвао мање пред под положаје, док најзад није освојен и главни положај.

По паду «Чуке», кренуо је се ка несрећном селу Ивну, чију је северну ивицу непријатељ држао раније јако утврђену.

Ослану и 1. новембар, дан, када је требало продужити напад и наступање...

Као и обично пред заказаним час напада изашао је у прве редове да лично изда и последња

наређења. Када је дошао у први ров свога стрелачког строја, и у моменту погледом вршио осматрање претерана и утврђена непријатељску линију, — непријатељско таче просвирало је племени те груди јунака и ритера пуковника Воје Ст. Павловића.

Драги наш пуковниче!

Тежак је и неизмеран је бол за тобом! Твоја је смрт поразила твоју велику и многобројну породицу; ежалостила многобројне твоје пријатеље! Али, твоја је погубија пала као гром из ведра неба и међу официрима и војницима твога пука, које си много волео и који су те обожавали и волели. Ти си знао за њихову љубав према теби а и сам дао си им доказа о твојој љубави и бризи за њима.

досава и Милана Николиће, Живадина и Чеду Марковића из Цветојевца, траже породице.

Добровољу Николићу железничару Јелица, Младеновац; Црквена 4, да су сви здрави. Од три пошиљке новца примила је само 200 круна у јуну, преко угар. комерц. банке. Како је други новац слао, и нека јој што пре пошаље новца, јер је велика скупоћа. Шта је с Николом и породицом?

Драгомир Николајевић да одмах пошаље жени Види краља, Милана 77 већу суму и да уредно шаље. Са децом је у великој оскудици.

Бранка Новаковића жена Лепа Битољска 22 с децом је здрава. Примила је две карте. Периша је послао новац за Бору и тебе преко Жике Милетића.

Николу Ничета тражи Зора из Башине преко Душана Јотића Женева.

Др. Буру Новаковића тражи породица.

Јоцу Новаковића архитекту, тражи Мара Силви, здрава је. Дворска 5.

Миладина Новаковића мајора, Савка Крагујевац, Палилула 14, с породицом је здра. Нек пронађе Милорада П. Николића ђака подн. неко му да новца, као да му и у будуће даје, јер је она тачно примала и у будуће ће узимати од његовог оца Перице Николића.

Божа Новаковић из Трешњевице, да се јави жени Јели.

Јованка Новића поручн. тражи жена Јованка, Бурићев брдо, Ђе оград, здрава са сином, само оскудна у новцу.

Драгомира Обрадовића тражи жена Јелена, Доње Трпче.

Драгомира С. Обрадовића нач. Мин. Просв. жена Зорка са петоро деце је у Забрдици, здрави су. Новац послат преко Нате примила, да и у будуће редовно преко Нате шаље. За зиму да јој пошаље већу суму, како би могла живети у Валеви, због школовања деце, да извести за Милету и Саву.

Драгољуба Обрадовића и Јову Сабо поруч. тражи Бојана Обрадовић из Мељака.

Ђорђе Обрадовић, потпор. да се јави својима преко Илије Ђуковића Главна Краг., сви здрави, деца сва код куће.

Јосу Обрадовића, болн. са Љу-

бомиром сам здраво у великој оскудици. Олга Његушева број 24.

Обрадовић Станимир из Ломнице да се јави својима. Његови су здраво.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

500 вагона брашна.

По молби наше владе француска је влада одобрила, да се из магацина источне војске изда за исхрану становништва на реконструираној нашој територији 500 вагона брашна. Оваква француска интердигура већ је добила налог о томе.

Отпутовао г. Ђирковић.

Г. Јован Ђирковић, начелник округа охридског, отпутовао је синоћ у Битољ са својим цар ономалом.

Политичка ситуација у Русији.

Јављају из Петрограда да се у званичним руским круговима пријављује велика важност крунском савету који је цар сазвао.

С друге стране, коментарише се вест да ће министра председника Штирмера заменити министар грађевина Трепоф.

Енглеска помоћ Битољу.

Са г. Босанкетом, представником српског потпорног фонда из Лондона био је ономад у Битољу и г. Фиц Петрик, представник енглеског Црвеног Крста.

Уверивши се на лицу места о потреби брзе помоћи г. Петрик је једним аутомобилом, који је имао на располагању, већ послао две тоне пиринча, 150 пари ципела, 90 капута, 89 пари одела, 400 кутија конзервираног млека, чоколаде, макарона и другог је стива. За тим три шиваће машине, платна, ковца, игала и фула.

Чим за Битољ проради железница они ће послати тамо обилнију помоћ.

Хвала им!

Непријатељска зона.

Из Атине јављају да је грчка влада усвојила предложену зону од стране Савезника. Она је то објавила савезничким владама.

Ратни план у Битољу.

У Битољу се сваки даном проналазе нова скривена непријатељског ратног материјала и профијанта.

Тако је у једном магацину у реону кварта драгорског 7. ов. мес. пронађена већа количина му-

ниције и то: око 600 сандука топовских зрна, на 2.000 сандука пушчаних метака, 10 сандука бомби и 2 сандука барута.

У другом, опет, магацину у реону кварта свето-недељског нађено је 9. о. м. 1.500 кгр. црног лука, 1.000 кгр. кромпира и 200 кгр. пасуља. 8. тек. мес. нађено је 8.000 кгр. жита.

Кад се варош обезбеди од непријатељске ватре и омогући слободан саобраћај изгледа да ће се наћи још доста плена.

Предаја ратног материјала.

Атински пресбиро саопштио је синоћ текст прве ноте којом адмирал Фурне тражи предају 16 пољских батерија, 16 брдских батерија, 32.000 граната 40.000 малнихерки, 10 милиона метака, 240 митраљеза и 50 аутомобила.

Кајзер у Бечу.

Из Амстердама јављају да је кајзер отпутовно из главног немачког штаба за Беч где ће присуствовати погребу Фрање Јосифа.

Одвођење Белгијанаца.

Из Лондона јављају да је Греј, министар спољних послова упутио једно писмо белгијском министру спољних послова, поводом одвођења и злочинства које су немачке власти учиниле белгијском становништву. Између осталог министар каже:

„Ја сам Вам саопштио да је енглеска влада одлучила да помаже белгијску владу у свима покушајима да се престане са немачким злочинима у Белгији и да се казне они који та недела организују. Британска влада уверава белгијску владу да ће она употребити све своје напоре да се овај рат срећно заврши и да се ослободи Белгија. Ми ћемо енергично по цену ма каквих жртава, водити рат до краја.“

Покушај атентата на Тису.

Из Будимпеште јавља „Морнинг Посту“ његов тајни дописник, да су два младића: Золтан Биро и Заборски, спремали атентат на угарског министра председника графа Тису, али да су њихове припреме благовремено откривене и атентат потпуно-

спречен. На суду, који је после неколико дана судио у овој ствари, један од окривљених није признао своју кривицу, али је жестоко напао графа Тису као издајцу и претио му, да ће, кад изађе из затвора, развити највећу агитацију противу њега. Обојца су осуђени на по пет година затвора. Пресуда је својом благошћу изазвала сензацију у мађарским политичким круговима.

Госпођа де Ронан.

Ко се од наших избеглица не сећа имена хумане представнице племенитога францускога народа, која је одела од главе до пете више од 500 наших невољника, побеглих са свога огњишта испред најезде модерних варвара.

Одмах по ослобођењу Битоља госпођа де Ронак похитала је тамо и без обзира на смртне опасности, којима је битолско становништво изложено услед свакодневне артиљеријске ватре, она је остала тамо да невољнима помогне и беду умањи.

Јуначка смрт.

Прекјуче је умро у Солуну од задобијених рана на бојном пољу, на српском зешљашту, храбри инжењерски мајор италијанске војске Ђузепе Тамајо.

Тело јуначкога покојника сахрањено је јуче у Зејтинлику, уз учешће представника свију савезничких команди у Солуну и многобројног света.

На пратњи је било доста српских официра и нашег света, а поред италијанске свирала је и српска музика Краљеве Гарде.

Мир нека је смртним остацима храброга официра наших савезника и будућих суседа.

Исправка.

У јучерашњем броју „Велике Србије“ омашком је изишло, да је за шефа канцеларије за снабдевање становништва ослобођених крајева постављен министар г. Светозар Поповић. У место тога требало је да стоји инспектор г. Светозар Поповић.

Благодарност.

Оператору енглеском мајору г. др Хејеру Хосеку,

Поштовани и цењени Г-не, Сматрам за највећу част и срећу што вам овим путем могу изјавити своју благодарност на вашем великом труду и брзој помоћи коју сте уложили приликом операције 2. ов. мес.

око мене (руке) и спаси ми живот који ми је био тога момента у патњу.

Увек ћу се сећати племенитости Ваше и вашег помоћног особља, као и племените г-це Ханем Мен, и вечито ћу вас чувати у успомену

Кап. П. кл. Љубомир С. Децаћ

Последње вести

Са нашег фронта

— Српски званичан извештај — Солун, 13. нов. 12. новембра локалне борбе без већег значаја.

Епилог америчких избора

Њујорк, 13. нов. Хјус је признао понован избор председника Вилсона и упутио му честитку. Већина председника Вилсона призната је са 3807 гласова. (Радио).

Заплењен сумарен

Рим, 13. нов. Енглеска флота запленила је у Средоземном Мору један велики немачки сумарен. Прекјуче је на талијанску обалу искрцано 13 мрнарца и 2 официра од посаде сумарена. (Радио).

Регрутовање дечака

Лондон, 13. нов. „Дејли Њус“ јавља, да су јуче у Немачкој позвати под заставу сви дечаци од 18 године. (Радио).

Погреб Фрање Јосифа

Амстердам, 13. нов. Из Беча јављају да ће погреб Фрање Јосифа бити у идући четвртак.

Фабрика Дувана и Цигарета „Салоника“

извештава своје поштоване потрошаче, да се је из досадашњег локала у улици Царска бр. 8, преселила у улицу Франго бр. 17.

Преиздрвци нека се обрте за робу непосредно фабрици.

УПРАВА

Салонијске Цигарет-Компани

Да ли је потребно доказивати то, — мили наш витеже? Не! Не треба!...

Јер, каза смо те носили хладна и укочена, срце сам капилара Јованчића, који се са излеченом раном враћао натраг у наш пук, и видећи те, закукао је из гласа, показујући ми твоју цигарету коју си ми дао раније! — А, зар је он један, коме си ти раније ране заврио и понуде дао?

А, шта да кажем о нашим сузама за тобом, драги војсковођо? Видео си ти сузе наше и бол наш за тобом. Видео си твога ађутанта Стану, који је под кишом арна потрчао теби, пао по теби гушећи се у сузама. Видео си га, осетио си га, али му не рече ништа, јер си се и сам гушио у сузама: немогући му ништа рећи, само си га твојом очинском ру-

ком миловао.

И нас све остале осетио си и видео. И твоје докторе, и Чеду и Малишу и остале си видео поред себе. Јер, један ти је правно лепезу и хладно твоје зажарено самртничко лице; други ти је жар подносио под ноге, које су се поче хладити!...

Чак и твоје коморнице, враћајуће се са делена вечере четама, хитале су твоје шатору, где си ти у самртним мукама издишао, да виде: шта је са њиховим пуковничком!

Можда ћеш замислити, драги пуковниче: капетан Деспот није могао стићи на време. Али је он понајлепше рекао: „Бугари, Бугари, да знате, каква сте плећ хамас запленили, ликовали ба!“ У сузама је то Деспот рекао... Али свеједно. Ми знамо тебе

и ти нас. Волео си нас, обожавали смо те.

Преминуо си спокојан и миран, јер си уверен да се тако Отаџбина и Краљ брани: да се тако своја дужност врши.

Нека ти је вечан покој и српско гле, које си бесконачно волео, и за шта си твој живот дао!

Мајко и оче Војин, не плачите; — за њим плаче свеколики остатак српске војске. — М.

ПОШТА За Србију

— Христина Захаријевић из Врање, јавља Цани Кузмановић у Врању, да је Крета здрава и мекла да се јавите њим путем јесте ли здрава и добро кле и Кузмак Бацелић учитељ. Одговор њим путем преко Црв.

Крета у Женеви.

— Милорад Јев. Немаровић тумач код енгл. трупа јавља његовој сестри Милицы Миће Црвчанина трг. из Београда, Добрачина бр. 18, моли да се њему одмах јаве и извести како су код куће, вет много брине што се често не јављају преко Љубице у Женеви. Здрав и много го поздравља све.

— Глигорје Маринковић кондуктер привремене поште моли своју браћу Сотира Маринковића, Баизвачка улица и Дими трија Маринковића, Сат мала, обоје у Лесковцу, да га овим путем извести о његовој жени Наталији Маринковић и деци Милицы и Ратимиру као и о њиховим укућанима. Дали је Наталија и Призрена сада са децом у Лесковцу, како бих јој могао послати можда радн из

државана. Одговор преко поште бр. 999.

— Сретен Николић благајник јавља својој фамилији у Скопљу и селу Брзаве, срез и окр. крагујевачки, да је жив и здрав.

— Милосав Антић о браћом Милорадом, Радивојем и Радваном јављају се својој фамилији у Аранђеловцу да су сви здрави.

— Миленко Вуковић јавља својој жени Анци Вуковићки у Београду да је здраво.

— Александар Петровић тражи свога брата Чедомира Петровића и јавља да је здраво.

— Илија В. Јовановић јавља својој жени Анки и Јовановићки у Паланци, да је здраво.

— Миленко Николић јавља својој жени Кадивки Николићки да је жив и здрав.

ВЕЗУВИО
ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА
са везувске лаве
-- КЉУЧА КРВ КО ЛАВА --
ЦРНО И БЕЛО

у буррадима и на крчму, у магацину Ираклијева улица бр. 7—сокачић.

Дрогерија Гуслар
11—20

Велико Стовариште
Г. Ј. Карвенидеса
улица Симерос 5.
КОЊАКА, ВИНА и других артикала.
Најсолиднија услуга. Цене су врло умерене. 22.

Б и Акуњи и Комп.

СОЛУН, Масуви Хан бр. 6.
преко пута енглеске вој. поште
Врше превос кољма и са људема.

Позната фирма својом солидношћу код свих већих српских трговачких кућа, чија су дугогодишња прениоци.
Препоручују се свима српским трговцима и приватним лицима са својим солидним, брзим и умереним радом.

Атинска Банка

има част известити публику, офидере и војнике, као и српске избеглице да је отворила једну филијалу

у дну улице која чини угао са Грчком Народном Банком, а према улици Венизелос.

По споразуму са Министарством Финансија Краљ. Србије, ова филијала узела је на себе поштом новца њиховим породицама у Француској, Алжиру, Тунису, Русији, Корзици у свима француским колонијама, у Швајцарској, свима Савезничким и неутралним земљама, као и у главним варошима Србије.

Филијала је узела на себе и следеће банкарске операције:

Куповину и продају стране монете, емисију кредитних писама; налоге за исплате у свима варошима Грчке, Европе и прекоморских земаља; берзанске налоге и исплате купона итд.

Сем тога, по налогу Српског Првог Крета примила је на себе депоновање новчаних прилога који су му намењени.

Д-Р АЛЕКСАНДРИДЕС
специјалиста за унутарње бо лести.—Управник болнице за заразне болести

Поткожно убригавање Неогалварана као и новог француског ирепарата „Galyl“ противу сифилиса.

Прима сваког дана од 11—12 пре и од 5—6 по подне у француској апотеци ул. Франк бр. 35—у згради француске болнице—а од 2—4 по подне у своме стану улица престола, наследница Борђа бр. 35—упоредно ул. са булеваром краља Константина. 35—

Д-р АЛБЕРТ ГАТЕЊО
ЗУБНИ ХИРУРГ

Дипломираног од Медицинског Факултета и Школе за зубно лекарство у Паризу.

Савршено лечи уста и врши све модерне зубне радове за 3—4 дана.

18-то годишње искуство
84 ул. Венизелос, 147 ул. Егнатија. 49—

РЕКС

Фабрика цигарета — Јану-каки Протопапа

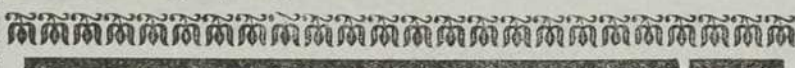
Рекс се зове нова марка цигарета горње фабрике. Зове се тако, јер је то краљица свих

других марака својим одличним квалитетом и особитим укусом и финим мирисом.

Препоручујемо цигарете Рекс, Реа, Фос, Авги и Кирки, које се могу добити у свима продавницама дувана. 44—

Нова Квижара
МЕШУЛАМ и МАТАРАСО

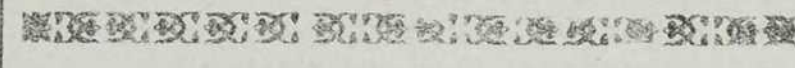
43 улица Велики Александар 43 — Солун.
Велико стовариште свију канцеларијских потреба. Продаја антро и детаљ.
Препоручује се свима надлештвима и канцеларијама.
Цене најумереније. 31— —2

Најбоље и најкукусније су

★ **CIGARETTES Philippi** ★

Улица Франк 31 31—30—2 Солун.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос	Киви	Дан. 1.—
„	Глубек	„ 0-80
„	Јаки	„ 0-65
„	Афрос	„ 0-50

Посетите и купујте у Солуну све намирнице у најстаријој и најприслатијој радњи

Колонијално-деликатесне робе

В. МУСИО

ОСНОВАНА 1860. ГОД.
Улица Булгарогтон бр. 6 у близини Централне Поште.

ОГРОМНО СТОВАРИШТЕ:

Свих врсти конзерви, Сардина, риба итд. Кондесованог млека.

Велики избор свих врста француских вина, ликера, коњака, шампања итд.

Из првих фабрика: бонбона, посластина, чоколада, бисквита, разна теста итд.

Најфинији сејтив, путер. Свеће „Аполо“ и „Фуршје“.

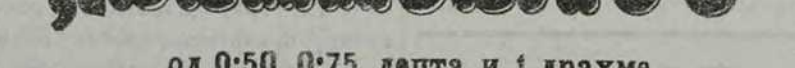
Сапуни и парфимерије првог квалитета.

Разне минералне воде. Боја за обућу итд.

ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ И УТВРЂЕНЕ

Сва је роба јевтинија но ма у којој другој радњи.

Продаје на велико и на ситно. 74—

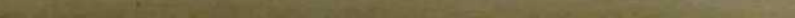
ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0-50, 0-75 лепта и 1 драхме

Продају се свуда
Главна продаја у филијалу „Атлас“ изок „Бела Кула“
ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 28—30
100—

Најстарија и највећа радња у Солуну

Нове помодне робе
МЕРКАДО ЈЕСИА

улица Венизелос бр. 31.

Приспеле су огромне количине МЕКИНТОША за господу и даме, за г. г. немалдијске и коњичке офיצаре

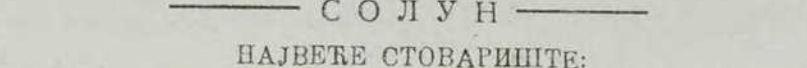
„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По пени које искључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских палета-а од плиша, штофа и т. д. најелегантнији крој по последњој париској моди.

Ове недеље приспели штофови за костиме, велике ширине од шевиота, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ. 17—16

СИНОВИ Г. А. ЗРЕРА И К° ДТД.

СОЛУН

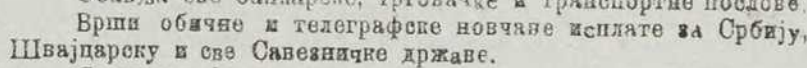
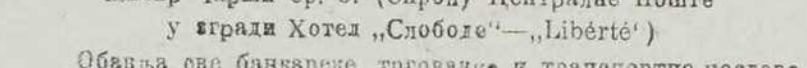
НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Позамантерије, чарапа, бижутерије, марица, чапача, навтлеки

платна, мушета. Париских артикала, женске конфекције, гвожђарије и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и на ситно по истој пени.

Српско Трговачко Друштво А. Д.

из Београда.

— СОЛУН —

Мисир Чарши бр. 3. (Сирочу Централне Поште у згради Хотел „Слободе“—„Liberté“)

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове.

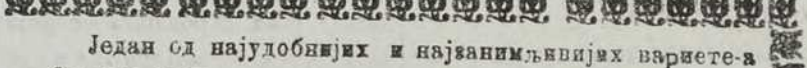
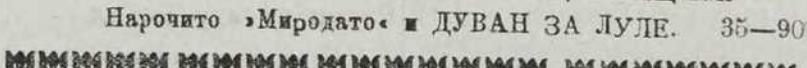
Врши обичне и телеграфске новчаве исплате за Србију, Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положаја може новац да нам се упућује поштанским упутницама у свима монетама.

Уз сваку пошључку треба нам јавити тачну адресу коме има новац да се упути.

Прима новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 33 — УПРАВА.

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пушите само цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

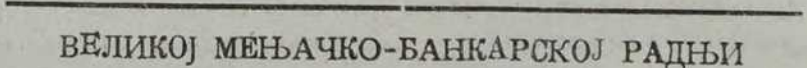
КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најкукусније цигарете и дуван свих врста.

Награђена првом највећом наградом на изложби у Филаделфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито „Миродато“ и ДУВАН ЗА ЛУЛЕ. 35—90

Један од најудобнијих и најзанимљивијих вариетеа у Солуну јесте

„ГЕТЕ“

који се налази на кеју, у близини „Беле Куле“

Програм је врло одабран са много занимљивих тачака. Сада је пространа и одлично осветљена.

Пића су од најбољих француских и енглеских марака. Оркестар одличан.

После вариетеа кабаре

зато сви у „ГЕТЕ“

ВЕЛИКОЈ МЕЊАЧКО-БАНКАРСКОЈ РАДЊИ

БАНКА САЛТИЕЛА и С. СКАТЕ

Преко пута Тиринга — СОЛУН — ул. Венизелос 8.

Поверавајте ваше мењачке и банкарске послове, јер се одликује својом солидном и кувантом радњом.

Врши све банкарске послове увек тачно и по дневном курсу. 64—

